

■ Leestraining bij Hemianopsie ■

S. Tol¹, J. Heutink^{1,2}, E. Veldman³, B. van Iddekinge², F. Hoebe³, B. Melis-Dankers², K. Spielmann³, A. Bootsma² & G.A de Haan^{1,2}

1. Rijksuniversiteit Groningen, Afdeling Klinische- en Ontwikkelingsneuropsychologie, Groningen

2. Koninklijke Visio, Experisecentrum voor Slechtziende en Blinde Mensen, Huizen

3. Bartiméus, Zeist

Mensen met **hemianopsie** kunnen de linker- of rechterhelft van hun gezichtsveld niet zien. De oorzaak hiervoor is niet-aangeboren hersenletsel, vaak een beroerte. Mensen met hemianopsie kunnen veel problemen ervaren bij het lezen, zoals langzamer lezen, meer fouten maken, sneller moe worden en de tekst minder goed begrijpen. Gelukkig worden steeds meer **leestrainingen** ontwikkeld. Echter is de **effectiviteit** daarvan nog onvoldoende onderzocht.

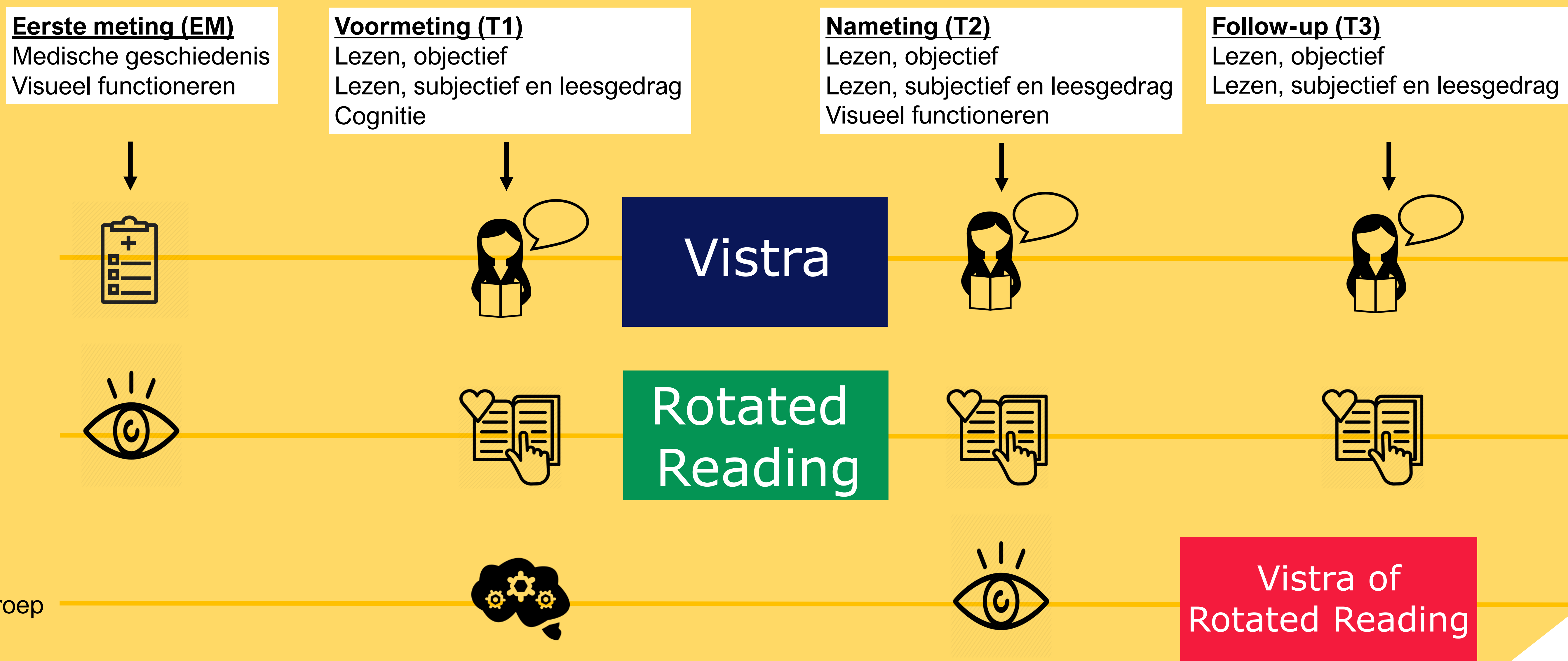
Onderzoeksopzet

In dit project wordt de effectiviteit van twee in de praktijk ontwikkelde leestrainingen onderzocht: Vistra en Rotated Reading. Volwassenen met leesproblemen vanwege een hemianopsie worden ingedeeld in een van de drie onderzoeksgroepen. Deelnemers in de controlegroep worden onderzocht in de periode dat ze op de wachtlijst staan. Daarna kunnen ze alsnog een leestraining volgen. Het design van het onderzoek is een Randomized Controlled Trial.

Op de voor- en nameting (**T1** en **T2**) worden o.a. gemeten:

- Objectief lezen (tempo, fouten, begrip, voorgelezen en niet-voorgelezen)
- Subjectief lezen en leesgedrag (subjectieve beoordeling leesproblemen, leesactiviteiten, leesgeschiedenis)
- Kwaliteit van leven

Tijdens de eerste meeting (**EM**) en voormeting (**T1**) wordt aanvullend informatie verzameld over patiëntkarakteristieken die een voorspellende invloed kunnen hebben op de trainingsuitkomsten, zoals bijvoorbeeld: motivatie, vermoeidheid, aandacht, geheugen of visuele functies. De opzet van het onderzoek maakt het mogelijk het effect van de trainingen ten opzichte van een controlegroep te meten. Met behulp van een follow-up meting (**T3**) na drie maanden wordt onderzocht of eventuele effecten ook blijvend zijn.

Vistra

Het doel van de Vistra training is dat mensen leren hun oogbewegingen tijdens het lezen aan te passen, zodat ze minder hinder hebben van hun hemianopsie. Het aanpassen van de oogbewegingen wordt getraind met computergestuurde oefeningen. Woorden en zinnen komen heel kort in beeld en moeten hardop voorgelezen worden. Wanneer het aantal leesfouten onder een bepaalde drempelwaarde komt, worden de oefeningen moeilijker (bijvoorbeeld langere woorden of kortere presentatietijd). Er wordt een selectie van oefeningen gemaakt, gebaseerd op de individuele leesproblemen en trainingsdoelen. Ook oefent de deelnemer thuis met tekst op papier en houdt hierbij een huiswerkboekje bij. Vistra zal deels online gegeven worden.

Rotated Reading

Het idee achter de Rotated Reading training is dat mensen met hemianopsie een tekst makkelijker kunnen lezen wanneer deze met een bepaalde hoek linksom of rechtsom gedraaid wordt. Door deze rotatie verschijnt de volledige tekst in het intacte gezichtsveld. De optimale hoek van de rotatie wordt individueel bepaald op basis van een precieze gezichtsveldmeting. Er wordt een passe-partout gemaakt, waar de tekst gemakkelijk in geplaatst kan worden, zodat deze in de optimale hoek ligt. De training bestaat uit een deel gewenning, een deel training door een ergotherapeut en een deel huiswerk oefeningen. Rotated Reading zal deels online gegeven worden.

Opbrengst

In het kader van dit project wordt voor beide trainingen een volledig trainingsprotocol uitgewerkt. Beide trainingen worden verspreid over locaties van zowel Visio als Bartiméus en de ergotherapeuten ontvangen scholing in het geven van beide trainingen. Het project resulteert uiteindelijk in onderbouwde en gespecificeerde kennis over de effectiviteit van twee leestrainingen voor mensen met hemianopsie.